DOMSTOLENS DOM

28. marts 2000 *

I sag C-7/98,

angående en anmodning, som Bundesgerichtshof (Tyskland) i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Dieter Krombach

mod

André Bamberski,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 27, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1),

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.C. Moitinho de Almeida, D.A.O. Edward, L. Sevón og R. Schintgen samt dommerne P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann (refererende dommer) og H. Ragnemalm,

generaladvokat:A. Saggio
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— André Bamberski ved advokat H. Klingelhöffer, Ettlingen

— den tyske regering ved kontorchef R. Wagner, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtiget

— den franske regering ved kontorchef K. Rispal-Bellanger og fuldmægtig R. Loosli-Surrans, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent J.L. Iglesias Buhigues, som befuldmægtiget, bistået af advokat B. Wägenbaur, Bruxelles,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 2. marts 1999 er afgivet mundtlige indlæg af den franske regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 23. september 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 4. december 1997, indgået til Domstolen den 14. januar 1998, har Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt tre spørgsmål om fortolkningen af artikel 27, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1, herefter »konventionen«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, der føres mellem den på den ene side André Bamberski, der har bopæl i Frankrig, og på den anden side Dieter

Krombach, der har bopæl i Tyskland, vedrørende fuldbyrdelse, i den sidstnævnte kontraherende stat, af en dom afsagt den 13. marts 1995 af Cour d'assises de Paris (Frankrig), hvorved Dieter Krombach, efter at André Bamberski havde fremført civilretlige krav, blev tilpligtet at betale denne en erstatning på 350 000 FRF.

Konventionen

3 I henhold til konventionens artikel 1, stk. 1, finder den »anvendelse på borgerlige sager, herunder handelssager, uanset domsmyndighedens art«.

4 På kompetenceområdet bestemmer hovedreglen — der er indeholdt i konventionens artikel 2, stk. 1 — at personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, uanset deres nationalitet, skal sagsøges ved retterne i denne stat. I henhold til artikel 3, stk. 2, kan sagsøgeren ikke gøre bestemte eksorbitante kompetenceregler gældende, herunder for Frankrigs vedkommende de regler, som støttes på nationalitet, og som er opstillet i artikel 14 og 15 i code civil (den franske borgerlige lovbog).

5 Konventionen indeholder også specielle kompetenceregler. Således bestemmer konventionens artikel 5 følgende:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

...

4) i sager, i hvilke der påstås erstatning eller genoprettelse af en tidligere tilstand i anledning af en strafbar handling, ved den ret, hvor straffesagen er anlagt, såfremt denne ret i henhold til den nationale lovgivning kan påkende borgerlige krav.«

6 Med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser findes hovedreglen i konventionens artikel 31, stk. 1, hvorefter de i en kontraherende stat trufne retsafgørelser, som er eksigible i den pågældende stat, kan fuldbyrdes i en anden kontraherende stat, når de på begæring af en berettiget part er forsynet med fuldbyrdelsespåtegning i sidstnævnte stat.

7 I henhold til artikel 34, stk. 2, kan »begæringen... kun afslås af en af de i artikel 27 og 28 anførte grunde«.

8 Konventionens artikel 27, nr. 1, bestemmer følgende:

»En retsafgørelse kan ikke anerkendes:

1) såfremt en anerkendelse vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som begæringen rettes til.«

9 Konventionens artikel 28, stk. 3, har følgende ordlyd:

»Med forbehold af bestemmelserne i første afsnit kan kompetencen for retterne i domsstaten ikke efterprøves; kompetencereglerne er ikke omfattet af de i artikel 27, nr. 1, omhandlede grundlæggende retsprincipper.«

10 Såvel konventionens artikel 29 som artikel 34, stk. 3, bestemmer følgende:

»Den udenlandske [rets]afgørelse kan i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet.«

11 I artikel II i den protokol, som er knyttet som bilag til konventionen (herefter »protokollen«), og som i henhold til konventionens artikel 65 udgør en integrerende del af konventionen, bestemmes følgende:

»Med forbehold af mere gunstige nationale bestemmelser kan personer, der har bopæl i en kontraherende stat, og mod hvem der indledes retsforfølgning for en uagtsom lovovertrædelse ved retter kompetente i straffesager i en anden kontraherende stat, hvor de pågældende ikke er statsborgere, selv når de ikke personligt giver møde, til deres forsvar vælge personer, der er bemyndiget hertil.

Den ret, der behandler sagen, kan dog bestemme, at den pågældende skal give møde personligt; såfremt dette ikke sker, skal den afgørelse, der er truffet med hensyn til et borgerligt krav, uden at den pågældende har haft mulighed for at varetage sine interesser under sagen, ikke anerkendes eller fuldbyrdes i de øvrige kontraherende stater.«

Hovedsagen

12 Der blev i Tyskland indledt en efterforskning mod Dieter Krombach som følge af, at en 14 år gammel fransk statsborger var afgået ved døden i Tyskland. Efterforskningen blev dog til slut indstillet på grund af utilstrækkeligt bevis.

13 Efter anmeldelse fra pigens far, André Bamberski, blev der også indledt en undersøgelse i Frankrig, idet de franske domstole antager at være kompetente på grundlag af den forurettedes franske statsborgerskab. Ved undersøgelsens afslutning blev der rejst tiltale mod Dieter Krombach ved en afgørelse truffet af en undersøgelsesafdeling ved Cour d'appel de Paris om at henvise sagen til Cour d'assises.

14 Henvisningsafgørelsen og det af den forurettedes far rejste civilretlige krav blev forkyndt for Dieter Krombach. Selv om der blev truffet beslutning om, at tiltalte skulle møde personligt, mødte han ikke under domsforhandlingen. Cour d'assises traf derefter bestemmelse om at anvende reglerne om udeblevne tiltalte i artikel 627 ff. i code de procédure pénale (den franske staffeproceslov). I henhold til lovens artikel 630, hvorefter ingen rettergangsfuldmægtig må give møde for en tiltalt, der ikke møder personligt, besluttede Cour d'assises at pådømme sagen uden at give de af Dieter Krombach antagne forsvarere adgang til at svare i sagen.

15 Ved dom af 9. marts 1995 idømte Cour d'assises Dieter Krombach 15 års fængsel, idet han blev fundet skyldig i forsætlig ulovlig tvang, som havde medført døden, uden at dette dog havde været hans hensigt. Ved dom af 13. marts 1995 blev Dieter Krombach under adhæsionsprocessen — også uden at have givet møde — tilpligtet at betale André Bamberski en erstatning på 350 000 FRF.

16 På begæring af André Bamberski (rekvirenten) blev dommen af 13. marts 1995 erklæret eksigibel i Tyskland af formanden for en borgerlig afdeling ved

Landgericht Kempten, som havde den stedlige kompetence. Afgørelsen blev af Dieter Krombach (rekvisitus) indbragt for Oberlandesgericht, som stadfæstede den. Rekvisitus indbragte derefter den sidstnævnte afgørelse for Bundesgerichtshof ved »Rechtsbeschwerde«, idet han for Bundesgerichtshof gjorde gældende, at han ikke effektivt havde kunnet varetage sine interesser i forbindelse med domfældelsen ved den franske ret.

17 Herefter besluttede Bundesgerichtshof at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan kompetencereglerne være omfattet af de i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 1, omhandlede grundlæggende retsprincipper, når domsstaten alene har støttet sin kompetence i forhold til en person, der har bopæl på en anden kontraherende stats område (konventionens artikel 2, stk. 1), på den forurettedes nationalitet (som i konventionens artikel 3, stk. 2, vedrørende Frankrig)?

Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende:

2) Må retten i den stat, begæringen rettes til (konventionens artikel 31, stk. 1), da inden for rammerne af de i konventionens artikel 27, nr. 1, omhandlede grundlæggende retsprincipper tage hensyn til, at den ret, der har behandlet straffesagen i domsstaten, har afvist at lade en advokat varetage rekvisiti interesser under en civilretlig adhæsionsproces (artikel II i protokollen af 27. september 1968 vedrørende fortolkningen af konventionen), fordi sagsøgte, der er bosat i en anden kontraherende stat, er tiltalt for en *forsætlig* lovovertrædelse og ikke personlig har givet møde?

Såfremt også spørgsmål 2 besvares benægtende:

3) Må retten i den stat, begæringen rettes til, da inden for rammerne af de i konventionens artikel 27, nr. 1, omhandlede grundlæggende retsprincipper tage hensyn til, at retten i domsstaten alene har støttet sin kompetence på den forurettedes nationalitet (jf. ovenfor i spørgsmål 1) og *desuden* har forbudt sagsøgte at lade sig repræsentere af en advokat (jf. ovenfor i spørgsmål 2)?«

Indledende bemærkninger

18 Med spørgsmålene ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorledes udtrykket »grundlæggende retsprincipper i den stat, begæringen rettes til« i konventionens artikel 27, nr. 1, skal fortolkes.

19 Det bemærkes, at konventionen har til formål i så vidt omfang som muligt at lette den frie bevægelighed for domme ved hjælp af en enkel og hurtig eksekvaturprocedure (jf. bl.a. dom af 2.6.1994, sag C-414/92, Solo Kleinmotoren, Sml. I, s. 2237, præmis 20, og af 29.4.1999, sag C-267/97, Coursier, Sml. I, s. 2543, præmis 25).

20 Det følger af Domstolens praksis, at reglerne om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning er selvstændige og udtømmende og er uafhængige af de kontraherende staters retsordener, og at det retssikkerhedsprincip, der gælder i Fællesskabets retsorden, og de mål, der forfølges med konventionen i henhold til EF-traktatens artikel 220 (nu artikel 293 EF), som den er udstedt i medfør af, kræver, at konventionens bestemmelser og Domstolens praksis herom anvendes ensartet i alle de kontraherende stater (jf. bl.a. dom af 11.8.1995, sag C-432/93, SISRO, Sml. I, s. 2269, præmis 39).

21 Med hensyn til konventionens artikel 27 har Domstolen fastslået, at bestemmelsen skal fortolkes strengt, idet den indebærer en hindring for at realisere et af konventionens grundlæggende mål (Solo Kleinmotoren-dommen, præmis 20). Hvad nærmere angår anvendelsen af klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, har Domstolen udtalt, at den kun kan spille en rolle i undtagelsestilfælde (dom af 4.2.1988, sag 145/86, Hoffmann, Sml. s. 645, præmis 21, og af 10.10.1996, sag C-78/95, Hendrikman og Feyen, Sml. I, s. 4943, præmis 23).

22 Heraf følger, at de kontraherende stater, som følge af forbeholdet i konventionens artikel 27, nr. 1, ganske vist som udgangspunkt frit kan fastlægge, hvilke krav der i overensstemmelse med deres nationale opfattelse stilles ifølge deres grundlæggende retsprincipper, men at grænserne for begrebet må fastlægges ved en fortolkning af konventionen.

23 Det tilkommer således ikke Domstolen at fastlægge indholdet af en kontraherende stats grundlæggende retsprincipper, men det påhviler den dog at efterprøve de grænser, inden for hvilke en ret i en kontraherende stat kan anvende begrebet som begrundelse for ikke at anerkende en retsafgørelse, der er truffet af en ret i en anden kontraherende stat.

24 Det bemærkes i denne forbindelse, at konventionen er indgået med hjemmel i traktatens artikel 220 og inden for de rammer, der fastlægges heri. Som følge heraf er konventionens bestemmelser knyttet til traktaten (dom af 10.2.1994, sag C-398/92, Mund & Fester, Sml. I, s. 467, præmis 12).

25 Efter fast retspraksis hører grundrettighederne til de almindelige retsgrundsætninger, som Domstolen skal beskytte (jf. bl.a. udtalelse 2/94 af 28.3.1996, Sml. I, s. 1759, præmis 33). Med henblik herpå tager Domstolen udgangspunkt i medlemsstaternes fælles forfatningstraditioner samt i, hvad der fremgår af de folkeretlige traktater til beskyttelse af menneskerettighederne, som medlemssta-

terne har medvirket i eller tilsluttet sig. Den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (herefter »EMK«) tillægges i denne henseende særlig betydning (jf. bl.a. dom af 15.5.1986, sag 222/84, Johnston, Sml. s. 1651, præmis 18).

26 Domstolen har således udtrykkeligt anerkendt det almindelige fællesskabsretlige princip om, at enhver har ret til en retfærdig rettergang, som har sin baggrund i disse grundrettigheder (dom af 17.12.1998, sag C-185/95 P, Baustahlgewebe mod Kommissionen, Sml I, s. 8417, præmis 20 og 21, og af 11.1.2000, forenede sager C-174/98 P og C-189/98 P, Nederlandene og Van der Wal mod Kommissionen, Sml. I, s. 1, præmis 17).

27 Denne retspraksis har fundet udtryk i artikel F, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union (efter ændring nu artikel 6, stk. 2, EU), der har følgende ordlyd: »Unionen respekterer de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, og således som de følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, som generelle principper for fællesskabsretten.«

28 De forelagte præjudicielle spørgsmål skal besvares på denne baggrund.

Det første spørgsmål

29 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om retten i den stat, begæringen rettes til, for så vidt angår klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, over for en

sagsøgt, der har bopæl på statens område, må tage hensyn til, at retten i domsstaten har støttet sin kompetence på den persons nationalitet, som har været udsat for en strafbar handling.

30 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af selve ordlyden af bestemmelsen i artikel 1, stk. 1, at konventionen også finder anvendelse på afgørelser, der træffes af en kriminalret i borgerlige sager (dom af 21.4.1993, sag C-172/91, Sonntag, Sml. I, s. 1963, præmis 16).

31 Som konventionen er opbygget, må retten i den stat, begæringen rettes til — bortset fra bestemte tilfælde, der udtømmende er opregnet i konventionens artikel 28, stk. 1, og hvoraf ingen svarer til de faktiske omstændigheder i hovedsagen — ikke efterprøve kompetencen for retterne i domsstaten. Dette grundlæggende princip, som opstilles i konventionens artikel 28, stk. 3, første punktum, støttes af, at det i samme bestemmelses andet punktum nærmere bestemmes, at »kompetencereglene ... ikke [er] omfattet af de i artikel 27, nr. 1, omhandlede grundlæggende retsprincipper«.

32 Heraf følger, at anerkendelse eller fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet i en anden kontraherende stat, ikke kan nægtes under henvisning til grundlæggende retsprincipper i den stat, begæringen rettes til, alene med den begrundelse, at retten i domsstaten ikke har overholdt konventionens kompetenceregler.

33 Da konventionens artikel 28, stk. 3, er affattet i generelle vendinger, må denne løsning principielt også anses for at gælde selv i tilfælde, hvor retten i domsstaten med urette har støttet sin kompetence over for en sagsøgt, der har bopæl i den stat, begæringen rettes til, på en regel, hvori der benyttes et nationalitetskriterium.

34 Det første spørgsmål skal herefter besvares med, at retten i den stat, begæringen rettes til, for så vidt angår klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, ikke over for en sagsøgt, der har bopæl på statens område, må tage hensyn til den omstændighed i sig selv, at retten i domsstaten har støttet sin kompetence på den persons nationalitet, som har været udsat for en strafbar handling.

Det andet spørgsmål

35 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om retten i den stat, begæringen rettes til, for så vidt angår klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, over for en sagsøgt, der har bopæl på statens område og er tiltalt for en forsætlig lovovertrædelse, kan tage hensyn til, at retten i domsstaten har afvist at give den pågældende ret til at lade en anden varetage sine interesser uden at give møde personligt.

36 Det bemærkes, at forbuddet i konventionens artikel 29 og artikel 34, stk. 3, mod en efterprøvelse af den udenlandske retsafgørelses realitet indebærer, at retten i den stat, begæringen rettes til, ikke må afvise at anerkende eller fuldbyrde retsafgørelsen alene med den begrundelse, at den retsregel, retten i domsstaten har anvendt, afviger fra den retsregel, som retten i den stat, begæringen rettes til, ville have anvendt, hvis den skulle påkende sagen. Retten i den stat, begæringen rettes til, må heller ikke efterprøve rigtigheden af den retlige bedømmelse eller den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, der er foretaget af retten i domsstaten.

37 En anvendelse af klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, kan kun komme på tale i tilfælde, hvor anerkendelse eller fuldbyrdelse af den retsafgørelse, der er truffet i en anden kontraherende stat, på helt uantagelig måde vil være i strid med retsordenen i den stat, begæringen rettes til, idet dette ville udgøre et indgreb i et grundlæggende princip. For at være i overensstemmelse med forbuddet mod efterprøvelse af den udenlandske retsaf-

gørelses realitet, må det kræves, at indgrebet udgør en åbenbar overtrædelse af en retsregel, der anses for væsentlig i retsordenen i den stat, begæringen rettes til, eller af en rettighed, der er anerkendt som grundlæggende i den pågældende retsorden.

38 Med hensyn til den ret til at varetage sine interesser, som der henvises til i det præjudicielle spørgsmål, bemærkes, at den indtager en fremtrædende plads i tilrettelæggelsen og afviklingen af en retfærdig rettergang, og at den hører til de grundlæggende rettigheder, der følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner.

39 Nærmere bestemt har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ved flere lejligheder fastslået i forbindelse med straffesager, at der ganske vist ikke er tale om en absolut ret, men at enhver tiltalts ret til faktisk at lade sit forsvar varetage af en advokat, som i givet fald beskikkes, hører til de grundlæggende led i en retfærdig rettergang, og at en tiltalt ikke mister retten hertil, alene fordi han ikke personligt deltager i retsforhandlingerne (jf. Menneskerettighedsdomstolens dom af 23.11.1993 i sagen Piotrimol mod Frankrig, Series A, nr. 277-A, af 22.9.1994, Pelladoah mod Nederlandene, Series A, nr. 297-B, og af 21.1.1999, Van Geyseghem mod Belgien, endnu ikke trykt).

40 Det fremgår af denne retspraksis, at en ret i en kontraherende stat er berettiget til at betragte det som en klar tilsidesættelse af en grundlæggende rettighed, at en tiltalt, der ikke møder personligt, ikke får adgang til at forsvare sig.

41 Den forelæggende ret har imidlertid rejst spørgsmål om, hvorvidt retten i den stat, begæringen rettes til, for så vidt angår konventionens artikel 27, nr. 1, kan tage hensyn til en tilsidesættelse af denne karakter på baggrund af ordlyden af protokollens artikel II. I denne bestemmelse, hvorved der er sket en udvidelse af konventionens anvendelsesområde til det strafferetlige område på grund af de civil- og handelsretlige følger, som en afgørelse fra en kriminalret kan have (dom af 26.5.1981, sag 157/80, Rinkau, Sml. s. 1391, præmis 6), anerkendes der

imidlertid kun en ret til at lade en anden forsvare sine interesser uden at give møde personligt ved kriminalretter i en kontraherende stat for personer, der ikke er statsborgere i den pågældende stat og har bopæl i en anden kontraherende stat, såfremt de forfølges for en uagtsom lovovertrædelse. Denne begrænsning er blevet fortolket således, at konventionen klart tilsigter at udelukke personer, som er tiltalt for lovovertrædelser, hvis grovhed gør det berettiget, fra retten til at lade sig forsvare uden at møde personligt (Rinkau-dommen, præmis 12).

42 Det bemærkes imidlertid, at det fremgår af en praksis, Domstolen har udviklet på grundlag af de principper, der er redegjort for i denne doms præmis 25 og 26, at retten til kontradiktion under enhver procedure, som iværksættes over for en person, og som kan munde ud i en retsakt, der er bebyrdende for den pågældende, er et grundlæggende fællesskabsretligt princip, som skal overholdes, selv om der ikke er fastsat bestemmelser vedrørende den pågældende procedure (jf. bl.a. dom af 29.6.1994, sag C-135/92, Fiskano mod Kommissionen, Sml. I, s. 2885, præmis 39, og af 24.10.1996, sag C-32/95 P, Kommissionen mod Lisrestal m.fl., Sml. I, s. 5373, præmis 21).

43 Domstolen har også fastslået, at selv om konventionens formål er at tilvejebringe en forenkling af formaliteterne vedrørende gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, bør dette formål imidlertid ikke opnås på bekostning af retten til forsvar (dom af 11.6.1985, sag 49/84, Debaecker og Plouvier, Sml. s. 1779, præmis 10).

44 Det følger af denne udvikling i retspraksis, at det må anses for muligt at benytte klausulen om grundlæggende retsprincipper i de ekstraordinære tilfælde, hvor de garantier, der er opstillet i domsstatens lovgivning og i selve konventionen, ikke har været tilstrækkelige til at beskytte sagsøgte mod en klar tilsidesættelse af hans ret til forsvar ved retten i domsstaten, som anerkendt af Menneskerettighedsdomstolen. Protokollens artikel II kan herefter ikke fortolkes således, at den er til hinder for, at retten i den stat, begæringen rettes til, for så vidt angår de i

konventionens artikel 27, nr. 1, nævnte grundlæggende retsprincipper kan tage hensyn til, at retten i domsstaten i forbindelse med påkendelsen af et erstatningskrav, der støttes på en lovovertrædelse, har nægtet at lade en tiltalt, der forfølges for en forsætlig lovovertrædelse, forsvare sig i sagen, alene fordi han ikke har givet møde personligt.

45 Det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at retten i den stat, begæringen rettes til, for så vidt angår klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, over for en sagsøgt, der har bopæl på statens område og er tiltalt for en forsætlig lovovertrædelse, kan tage hensyn til, at retten i domsstaten har afvist at give den pågældende ret til at lade en anden varetage sine interesser uden at give møde personligt.

Det tredje præjudicielle spørgsmål

46 Under hensyn til besvarelsen af det andet spørgsmål er det ufornødent at besvare det tredje spørgsmål.

Sagens omkostninger

47 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den franske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da

sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Bundesgerichtshof ved kendelse af 4. december 1997, for ret:

Artikel 27, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse, skal fortolkes som følger:

1) **Retten i den stat, begæringen rettes til, må, for så vidt angår klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, ikke over for**

en sagsøgt, der har bopæl på statens område, tage hensyn til den omstændighed i sig selv, at retten i domsstaten har støttet sin kompetence på den persons nationalitet, som har været udsat for en strafbar handling.

2) Retten i den stat, begæringen rettes til, kan, for så vidt angår klausulen om grundlæggende retsprincipper i konventionens artikel 27, nr. 1, over for en sagsøgt, der har bopæl på statens område og er tiltalt for en forsætlig lovovertrædelse, tage hensyn til, at retten i domsstaten har afvist at give den pågældende ret til at lade en anden varetage sine interesser uden at give møde personligt.

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Edward	Sevón	Schintgen
Kapteyn	Gulmann	Puissochet
Hirsch	Jann	Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. marts 2000.

R. Grass — Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias — Præsident